

De varkensbond

René (+) en Margriet De Keyser

Om zich enigszins te verhelpen voor tegenslagen in het leven, hebben de mensen zich veelal aangesloten bij een speciale bond, zoals we nu nog doen met al onze verzekeringen, al legt men de accenten nu heel anders dan vroeger.

Het oudste bewijs van een dergelijke verzekering is een brochure : Maatschappij van onderlingen bijstand tegen sterfte onder de varkens "Een in Nood", gevestigd in Dudzele (West-Vlaanderen), erkend door een koninklijk besluit van 29 april 1900. Hierbij enkele standregelen, waarvan een uittreksel verschenen is in het Staatsblad van 16 juni 1900. Het bevat XI hoofdstukken, samen goed voor 45 artikelen die beraadslaagd waren in algemene vergadering der Maatschappij te Dudzele den 24 december 1899 met de voorzitter, twee ondervoorzitters, schrijver, schatbewaarder, zeven wijkmeesters, stichter en raadgever. Er waren werkende leden t.f.z. de eigenaars van varkens. Hun stallen moesten goed zijn onderhouden en de dieren moesten goed zijn verzorgd. De wijkmeester, vergezeld van een ander lid, kwam ten minste twee maal per jaar toezicht houden. De maatschappij vergoede geen verliezen veroorzaakt door : oproer, oorlog, instorting van gebouwen, vervoer, brand, donder, overstroming, verdrinking of diefstal. Ook niet wanneer de deelgenoot de maatschappij heeft bedrogen of wilde bedriegen. Een verzekerd dier dat ziek werd, moest door de eigenaar binnen de twaalf uur worden gemeld aan de wijkmeester of de voorzitter. De leden betaalden 1 frank per dier. Maar zodra de bijdrage in het maatschappelijk fonds 10 frank per verzekerd dier bedroeg, kon de raad de premies tot de helft verminderen. Maar indien de betaling ten achter bleef, moest er een boete worden betaald. De ereleden betaalden een inschrijving van minimum 5 frank 's jaars. Als een inkomsten een bepaald bedrag hadden, moesten ze worden gestort in de Spaarkas onder waarborg van de Staat.

Enkele artikels handelen over de noodslachting en wat er met het vlees moest worden gedaan. Hierbij hebben wij ook nog een lidmaatschapsboekje van de maatschappij van onderlingen bijstand tegen sterfte onder de varkens genaamd "Nood en Hulp". Die vereniging van Knocke-Aan-Zee was erkend door een Koninklijk besluit van 14 februari 1903. Volgens we zien, gebeurde de inning met een maandelijkse bijdrage die eindigden bij het begin van de oorlog 14-18, wat verondersteld dat de vereniging ophield van bestaan, wat aanneembaar is. Het merendeel der bevolking kweekte een varken, want het vlees dat werd gegeten bestond uit varkensvlees, kip of konijn. Het zwijn zelf had een heel ander leven dan zijn hedendaagse soortgenoten. Ze waren maar met enkele in het kot, hun eten was ook heel anders dan nu en het beest mocht ook dagelijks eens buiten komen. Gezien het voor het gezin zo belangrijk was als het varken kon worden geslacht, gebeurde zulks met heel wat gebruiken. Het vet werd met de hand in kleine stukjes gesneden om gesmolten te worden tot smout dat het enige broodsmeesel was in een arbeidersgezin. Het overschot, de kaantjes waren zeer gegeerd. Diepvries of steriliseren bestond niet, de karbonaden werden in een grote pot gedaan en met vet overgoten. Zo bleven die ook een tijd eetbaar. Vooraleer de slachter het overige vlees in de kuip met pekeld deed, moest hij een goede druppel drinken.

Men ging natuurlijk regelmatig gaan dienen naar Hoeke tegen het Sint-Antoniusvuur, een gevreesde varkensziekte. We weten ook dat er een zwijnenbond was, genaamd Sint-Antoniusgilde voor Hoeke, Oostkerke en Westkapelle waarvan de vaandelwijding plaats had in Hoeke op 14 juni 1906.

De geitenbonden waren zekerlijk heel wat meer gekend want in 1946-1947 waren er in West-Vlaanderen nog een vijftientig met namen als St.-Lambertus, St.-Livinus, St.-Cornelis, St.-Amandus, St.-Pharailitis, St.-Rochus, Helpen wij elkander te Moerkerke enz. enz. Er waren 3.854 ledenaangesloten, die samen 7.547 verzekerde geiten bezaten. De koe van de werkman is nu een zeldzaamheid geworden.